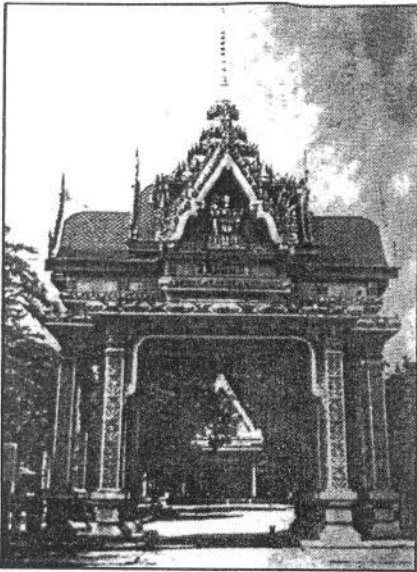

ซุ้มประตูวัดเสนาหา

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
(จันทร์ สิริจนฺโท)
เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส

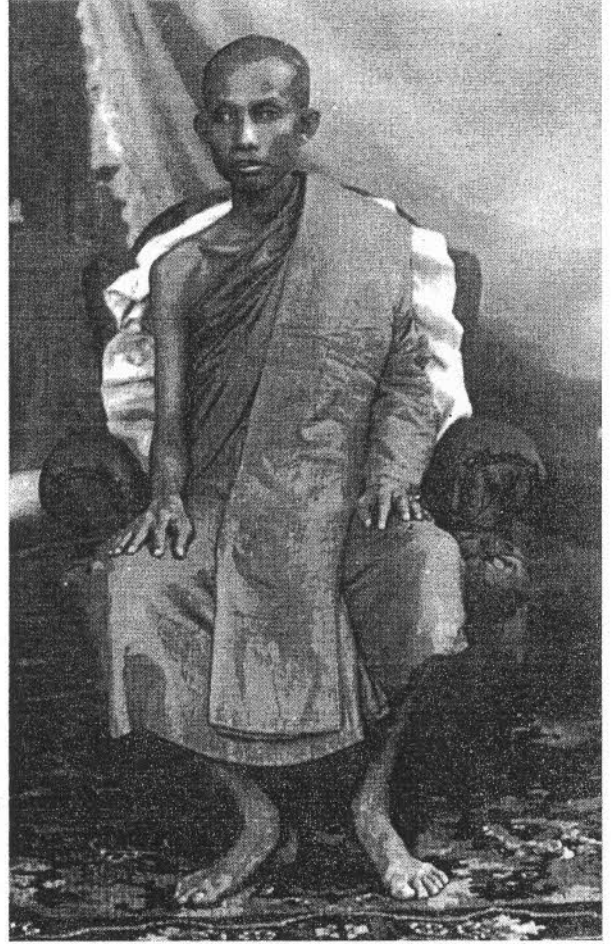
๑ วัดเสนาหา

เทพ สุนทรคารกุล

วัดเสนาหา ตั้งอยู่ที่ตำบลสวนตะไคร้ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม ริมทางรถไฟสายใต้ฝั่งเหนือ ตรงข้ามกับพระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งตั้งอยู่ริมทางรถไฟสายใต้ ฝั่งใต้ สมัยเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังดำรงพระยศเป็นพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้ไปซื้อที่ดินบริเวณวังโบราณ ทางทิศตะวันตกของวัดพระปฐมเจดีย์ไว้ ๘๐๐ ไร่ สร้างพระราชวังสนามจันทร์ขึ้นนั้น **นายเพิ่มเสนาหา บุนนาค** บุตรพระยาศรีสุรราชภักดี (วัน บุนนาค) กับคุณหญิงเปี่ยม ศรีสุรราชภักดี ซึ่งเคยเป็นมหาดเล็กอยู่ในรัชกาลที่ ๕ แล้วลาออกไปประกอบอาชีพส่วนตัวอยู่ที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ ได้ถวายที่ดินจำนวนประมาณ ๔๕ ไร่ แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แสดงเจตจำนงจะให้สร้างวัดขึ้นตามราชประเพณีโบราณ ที่ถือคติว่าการสร้างวังจะต้องสร้างวัดคู่กัน ได้ถวายที่ดินเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่อสร้างพระราชวังสนามจันทร์เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงมอบที่ดินให้แก่**พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** เจ้าอาวาสวัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ และ**พระพุทธรวิริยากร (จิตร ฉนฺโน)** เจ้าอาวาสวัดสัตตนาถปวิตร จังหวัดราชบุรี รับเอาไปดำเนินการสร้างวัดต่อไป ทั้งสองท่านจึงร่วมมือกันดำเนินการสร้างวัดขึ้นต่อมานายเพิ่มเสนาหา บุนนาค ถึงแก่กรรมลงใน พ.ศ. ๒๔๕๔ จึงพระราชทานนามวัดว่า วัดเสนาหา ตามนามของผู้ถวายที่ดิน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์และทรัพย์ ที่มีผู้ร่วมถวายราชกุศลจำนวน ๕,๓๘๐ บาท ๕๐ สตางค์ ให้แก่อาจารย์ทั้งสองท่านนำไปสร้างวัด และสร้างโรงเรียนประชาบาลขึ้น ได้สร้างโรงเรียนประชาบาลขึ้นมาก่อน **พระราชทานนามว่า โรงเรียนสมัศรพลผดุง** แล้วขอพระราชทาน วิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ แล้วสร้างพระอุโบสถกว้าง ๔ วา ยาว ๙ วา สูง ๙ วา สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ใช้เวลาสร้าง ๔ ปี

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยา วชิรญาณวโรรส ทรงเป็นผู้อำนวยการเททองหล่อพระประธาน จำลองแบบพระพุทธรชินสีห์ วัดบวรนิเวศวิหาร หน้าตักกว้าง ๓ ศอก สูงถึง พระเกตุมาลา ๔ ศอก ทำการเททองหล่อที่วัด เสนหา สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ลั่นคำสร้าง ๖,๔๐๐.๗๕ บาท สร้างแล้วกาไหล่ทองคำหนัก ๑๖๐ บาท อัญเชิญประดิษฐานไว้ในพระ อุโบสถเป็นพระประธานในพระอุโบสถ พระ อุโบสถสร้างเสร็จในสมัยรัชกาลที่ ๖ มีงานผูก พัทธสีมาในปีนั้น

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
(พ.ศ. ๒๔๐๓-๒๔๖๔)

ต่อมาได้บอกบุญเรียไรได้เงินเอาไปจัดซื้อที่ดินเป็นที่ธรณีสงฆ์จำนวน ๘๔๑ ไร่ คุณหญิงเปี่ยม ศรีสรวรรักษ์ ได้ถวายที่ดินอีก ๑๔๔ ไร่

พระยานรรัตนราชมานิต (ตรีภพ จินตยานนท์) กับพระนรราชภักดี (ตรอง จินตยานนท์) บิดา ได้ถวายที่ดินในกรุงเทพฯ จำนวน ๗ ไร่ พระยาฤทธาสน์ ถวายที่ดิน ๓ ไร่ พระครูสังวรวินัย (อาจ ชุตินฺธโร) เจ้าอาวาส ถวายที่ดิน ๒๑ ไร่ รวมเป็นที่ธรณีสงฆ์ ๖๗๓ ไร่

เจ้าอาวาสวัดเสนหา ตั้งแต่ตั้งวัดมา มี ดังนี้

๑. พระครูสังวรวินัย (อาจ ชุตินฺธโร)
๒. พระครูสังวรวินัย (ห้อย พาหิโย)
๓. พระธรรมเจติยาจารย์ (วงศ์ โอภาตวณฺโณ)
๔. พระเทพกิตติเมธี (สิริ จานยุตฺโต)
๕. พระราชวินยาภรณ์ (มานิต จิตมานโณ)

โดยที่วัดเสนาหา เป็นพระอารามหลวงคู่กับพระราชวังสนามจันทร์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้าง จึงนำประวัติวัดมาเล่าไว้ให้ปรากฏในหนังสือวิชาฐานุสรณ์สาร เพื่อจะได้ทราบโดยทั่วกัน เนื่องจากมีบางท่านกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่เคยสร้างวัด เพราะพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เคยตรัสว่า

“รัชกาลต่อไปไม่ต้องสร้างวัดประจำรัชกาลอีกแล้ว”

วิชาวุฒิชัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเคารพเชื่อฟังพระบรมราชชนก จึงไม่สร้างวัด แต่ทรงสร้างวิชาวุฒิชัย ให้มีรูปทรงแบบพระอาราม ทรงสร้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้มีรูปทรงแบบพระอารามแทน **แต่ที่จริงนายเพิ่มเสนาหา บุนนาค ถวายที่ดินให้ทรงสร้างวัดคู่วังสนามจันทร์ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๒ จึงทรงรับไว้แล้วมอบให้พระอุปาสถุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) เจ้าอาวาส วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นพระอาจารย์ชั้นเยี่ยม เรียกว่าพระเกจิอาจารย์ (เกจิอาจารย์ แปลว่า อาจารย์ชั้นยอดเยี่ยม เกจิ แปลว่ายอดเยี่ยม) กับพระพุทธรวิริยากร (จิตร ฉนฺโน) เจ้าอาวาสวัด สัตตนาถปริวรรต จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพระเกจิอาจารย์ในเวลานั้นเหมือนกัน รับภาระไปดำเนินการสร้างวัด โดยพระราชทานเงินทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ไปเป็นทุนสร้างวัดเสนาหา ๕,๓๘๐.๕๐ บาท พระอุโบสถสร้างเป็นเงินทั้งสิ้น ๔๗,๗๑๘.๖๐ บาท เสร็จในรัชกาลที่ ๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ วัดเสนาหา จึงเป็นพระอารามหลวงมาแต่แรกสร้าง ตามธรรมเนียมวัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้าง หรือวัดที่เจ้านายขุนนางเศรษฐีสร้างถวายพระราชกุศล ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และพระราชทานนามวัดแล้ว เป็นพระอารามหลวง**

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะทราบประวัติของพระอารามหลวง จึงรับสั่งให้เจ้าพระยาวิชิตรวงค์วุฒิไกร (ม.ร.ว. คลี สุทัศน์) เสนาบดีกระทรวงธรรมการสำรวจพระอารามหลวงทำประวัติขึ้นถวาย เจ้าพระยาวิชิตรวงค์วุฒิไกร จึงสำรวจแล้วทำบัญชีประวัติพระอารามหลวงขึ้นถวายมีจำนวน ๑๑๔ วัด ใน พ.ศ. ๒๔๓๔ ไม่มีชื่อวัดเสนาหา เพราะสร้างภายหลังการสำรวจคราวนั้น ทำให้เข้าใจผิดกันว่าวัดเสนาหา ไม่ใช่พระอารามหลวง จึงมีการขอยกฐานะเป็นพระอารามหลวงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๗ อันที่จริงเป็นพระอารามหลวงมาตั้งแต่วันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ในวันพระราชทานวิสุงคามสีมา ในสมัยรัชกาลที่ ๖ แล้ว.